

ע"פ 4720/14 - אדם אברהם נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4720/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המעורר: אדם אברהם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
מיום 20.5.0014 בת"פ 37092-09-13 שניתן על ידי
כבוד השופט א' ביתן

תאריך הישיבה: כ"א בטבת התשע"ה (12.1.2015)

בשם המערער: עו"ד מוחמד מסארווה

בשם המשיבה: עו"ד קרן רוט

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' ביתן) בת"פ 37092-09-13 מיום 20.5.2014 (להלן: גזר הדין), במסגרתו הושת על המערער עונש של 36 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר, שלא יעבור עבירת פשע; ופיצוי למתלוננת בסך של 4,000 ש"ח.

כתב האישום

2. המערער הורשע על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום בעבירה של שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק). על-פי כתב האישום, ביום 15.9.2013 המערער הבחין בקשישה ילידת שנת 1933 (להלן: המתלוננת), כשבידה תיק. המערער הגיע במהירות מאחוריה, אחז את התיק בחוזקה, משך וחילץ אותו מידה של המתלוננת, ונמלט בריצה. כתוצאה ממשיכת התיק, נפלה המתלוננת על הארץ ופונתה לבית החולים, שם נמצא כי כתוצאה מהנפילה היא פרקה את כתפה וסבלה מכאבים עזים. לאחר זמן מה, נמצא התיק, אשר הושלך בקרבת מקום למאורע, כשמתוכו נלקח הכסף המזומן והארנק שהיו בו, בסך של כ-900 ש"ח.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

3. בית המשפט המחוזי התייחס לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניין המערער (בשל היותו צעיר מגיל 21), לפיו מדובר ברווק בן 19, אשר סיים 12 שנות לימוד עם זכאות לבגרות חלקית. נמצא כי טרם מעצרו הוא ערק מהשירות הצבאי בשל מצבו הכלכלי הירוד והיותו תחת חובות כלכליים ניכרים. כמו כן, הוא התקשה להתמיד במסגרות תעסוקתיות. עוד נמצא, כי המערער לקח אחריות על ביצוע העבירה, אך טשטש את נסיבותיה וחומריתה. הוא סיפר כי פעל מתוך פזיזות בשל הצורך בכסף לבילוי חברתי. שירות המבחן התרשם כי אישיות המערער בלתי בשלה והוא מתמודד עם בדידות רגשית. עוד הוא התרשם, כי הקושי שלו בפנייה לגורמי סמכות בחייו לקבלת עזרה במצבי משבר מהווה גורם סיכון עבורו לנקיטת התנהגות בעייתית בעתיד. שירות המבחן נמנע מלהמליץ על טיפול.

4. בית המשפט המחוזי עמד על חומרת עבירת השוד ועל נסיבותיה החמורות במקרה זה: היות הקורבן קשישה בת 80; הפעלת כוח שגרמה למתלוננת לפריקת כתף וכאבים עזים; מאורע שאירע בצהרי היום; ומידת אשמתו של המערער שביצע את השוד בעצמו ולבדו. נקבע כי הערכים המוגנים שנפגעו הם שלמות הגוף; זכות הקניין; שמירה על פרטים הנמנים על אוכלוסיות חלשות; ושמירת הסדר ובטחון הציבור. בית המשפט נתן דגש רב להיות הקורבן קשישה, וציין כי ישנה חשיבות רבה להרתעת עבריינים הפושעים נגד קשישים, ועל כן נדרשת ענישה על הצד הגבוה. בית המשפט ציין מספר מקרים עם נסיבות דומות וקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שלוש לחמש שנות מאסר בפועל. עוד צוין, כי לא מתקיימים החריגים הסטטוטוריים לקולה או לחומרה, של שיקום והגנה על שלום הציבור, המצדיקים הטלת עונש מחוץ למתחם שנקבע. בבואו לקבוע את העונש ההולם בתוך המתחם, התייחס בית המשפט לאמור בתסקיר שירות המבחן, לפיו, קיים חשש שהמערער יבצע עבירות דומות ועל כן יש צורך ממשי בהרתעתו. בנוסף, בית המשפט ציין כי הוא לוקח בחשבון את גילו הצעיר של המערער; את נסיבותיו האישיות כפי שתוארו בתסקיר שירות המבחן; את עברו הפלילי הנקי; את העובדה שזה מאסרו הראשון; את הפגיעה הצפויה לו ממאסרו; את נטילת האחריות מצדו; את הודאתו; את החרטה שהביע; את שאיפתו לנהל אורח חיים נורמטיבי; את השפעת המאסר עליו; את סיכויי שיקומו; וכן את עמדת התביעה שביקשה להטיל עליו עונש ברף האמצעי ומטה של המתחם. אשר על כן, גזר בית המשפט את דינו של המערער כאמור.

הערעור

5. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי סטה בצורה ניכרת ממתחם הענישה הראוי והחמיר יתר על המידה שעה שהטיל עליו ענישה הרתעתית קיצונית. המערער מציין מספר מקרים בנסיבות דומות לפיהם מתחם הענישה ההולם נע בין שישה חודשי מאסר בפועל ל-20 חודשים. לעמדת המערער, שגה בית המשפט המחוזי משלא נתן משקל לקולה לכך שלא היה תכנון מוקדם לביצוע העבירה, לכך שהוא לא היה מצויד בכלים, ולכך שהוא לא יכול היה לצפות כי המתלוננת תיפול ותינזק. כן טוען המערער, כי לא ניתן משקל ממשי לנסיבותיו האישיות. לבסוף טוען המערער, כי בהתאם לע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (5.6.2013) (להלן: עניין פלוני), הוא משתייך לקבוצת ה"בגירים צעירים" ועל כן יש לתת בכורה לשיקומו.

תסקיר שירות מבחן עדכני

6. ביום 6.1.2015 הוגש תסקיר שירות מבחן נוסף בעניין המערער, לפיו המערער שולב באגף הדתי, עומד בתנאיו ועובד במפעל לשזירת ציציות בכלא, לשביעות רצון מעסיקו. נמצא כי על רקע דיווח על שימוש בסמים וצריכה אינטנסיבית של אלכוהול, המערער ביטא רצון להשתלב בטיפול אינטנסיבי והחל לעשות כן בכלא. בבדיקות שערך מדי חודש, נמצא כי הן נקיות מממצאי סמים. שירות המבחן התרשם כי המערער זקוק לטיפול אינטנסיבי ומעמיק לפחות למשך תשעה חודשים נוספים.

7. בדיון לפנינו מיום 12.1.2015, בא-כוח המערער חזר על נימוקי הערעור. כן הפנה בא-כוח המערער לתסקיר העדכני בעניין המערער, וביקש להמתיק את עונשו בשל הסיום הקרב של התכנית הטיפולית החיובית אותה החל. באת-כוח המשיבה עמדה על הנסיבות המחמירות במקרה זה, והפנתה לפסיקה התואמת את הענישה שנקבעה, לרבות במקרים של צעירים. כן נטען, כי העונש שנקבע הוא בתחתית המתחם ועל כן ניכר כי בית המשפט המחוזי שקל את כלל הנסיבות של המערער.

דיון והכרעה

8. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, גם לאחר תיקון 113 לחוק (ראו: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

9. המערער הורשע בעבירה של שוד, שבוצע בצהרי היום, באישה קשישה, תוך הפעלת כוח מסיבי לשם השגת תיקה. המערער ארב ברחוב למתלוננת ותקף אותה מאחור, כשאין ביכולתה לצפות את הגעתו או להתגונן מפניו. הוא משך את תיקה בחוזקה, והפילה ארצה כך שהסב לה פגיעה קשה בכתפה וגרם לה כאבים עזים. נסיבות המקרה הן חמורות, ואני סבור כי בעטיין - מתחם העונש שנקבע בעניין המערער הוא הולם.

10. בתי המשפט נתקלים לא אחת בעבירות המתבצעות כנגד אוכלוסיית הקשישים. אוכלוסייה זו, מטבעה, מוגבלת ביכולתה להתמודד עם עבריינים הבוחרים לנצל את חולשתם, והיא אף מועדת לפגיעות קשות יותר, בפרט בעבירות שוד המלוות באלימות. על בית המשפט להשמיע את קולו בדבר חומרתן של עבירות השוד המתבצעות כלפי אוכלוסיית הקשישים, קל וחומר כאלו המתבצעות לאור יום, שעה שהקשיש או הקשישה מסתובבים בתחושת בטחון במרחב הציבורי. חברה בה אנשיה, חזקיה וחלשיה כאחד, אינם מסוגלים לחוש בביטחון בעודם מבצעים הם את מטלותיהם היומיות, לכל הפחות בשעות האור של היום, היא חברה הזקוקה לתיקון. הפחתת עבריינות זו וכן ההרתעה במקרים אלה הם אינטרסים ציבוריים ראשונים במעלה.

11. לא מצאתי כי יש דבר בטענות המערער לעניין מתן משקל פחות לשיקולים לקולה בעניינו. ראשית יצוין, כי

על המערער הוטל עונש ברף התחתון של מתחם הענישה, ניתן אף לומר ברף התחתון ביותר. בית המשפט המחוזי שקל את כלל השיקולים הרלבנטיים וקבע כי הם כולם מטים את הכף לטובת הטלת עונש ברף הנמוך. כמו כן, כלל ידוע הוא כי במשפט הפלילי הבוחר לתקוף קורבן, נוטל על עצמו את סיכון ה"גולגולת הדקה", לפיו ייתכן שהקורבן סובל מרגישות כלשהי שעלולה להיגמר בתוצאה קטלנית (ע"פ 707/83 פטרומיליו נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(4) 821, 826-827 (1984)). משכך, אין מקום לטענת המערער כי הוא לא יכול היה לצפות שהמתלוננת תיפול ותינזק. המערער הכניס את עצמו מרצונו החופשי למצב דברים בו הוא תוקף אישה קשישה ביודעין. אף מבלי השימוש בכלל ה"גולגולת הדקה", דומני כי כל אדם בר דעת היה צופה כי שימוש בכוח כנגד אדם קשיש יגרור נזקים.

12. מעבר לצורך יצוין, כי על-פי תסקיר שירות המבחן העדכני, הומלץ שהמערער יסיים את הטיפול שהחל, לפחות למשך תשעה חודשים נוספים. אנו סבורים כי ככל שירשם שיפור ניכר במצבו, וועדת השחרורים היא הגוף הראוי לתת על כך את הדעת בהמשך הדרך.

13. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ג בשבט התשע"ה (2.2.2015).

שופט

שופט

שופט
